

EDUKACJA W TERENIE - EDUKACJĄ PRZYSZŁOŚCI

dr Przemysław Płoskonka

NA POCZĄTKU ZAWSZE SĄ PYTANIA...

- ❶ Jak się uczymy?
- ❷ Jak efektywnie przekazywać wiedzę?
- ❸ Jak skutecznie nauczać?
- ❹ Czy wiedzę zdobywa się dzięki czynnemu zaangażowaniu czy jest to czynność mechaniczna/intelektualna oderwana od emocji, motywacji?
- ❺ Czy nauka powinna przebiegać tylko w pozycji siedzącej?

I najważniejsze...

dr Przemysław Płoskonka

UCZENIE SIĘ...

Współcześnie uznaje się, że uczenie się:

- 1 oddziałuje na poziom wiedzy, zachowań oraz postaw jednostki, czyli polega na rozwijaniu kompetencji, jakie ona posiada lub ma osiąść,
- 2 jest procesem,
- 3 trwa w czasie i wymaga powtarzalnych oddziaływań (np. instruowania, wskazywania, wzmocnienia, informowania o efektach),
- 4 jest dzielone na różne fazy (doświadczenie i dostrzeżenie problemu / zjawiska; zrozumienie poprzez analizę oraz refleksję / przyswojenie sobie wiedzy dotyczącej zjawiska / problemu; wprowadzenie modyfikacji / zmian do sposobu myślenia odczuwania; działania w danej sytuacji w życiu zawodowym (poza salą szkoleniową).

Dzisiejsza edukacja...

uczyć się

(czasownik)

szereg czynności takich jak spanie, jedzenie, sms-owanie, czy oglądanie telewizji z otwartym podręcznikiem leżącym niedaleko.

Sprawność uczenia się jest **najlepsza w 25 roku życia**, po czym bardzo powoli opada - mniej niż o 1 proc. rocznie. W związku tym między 25 a 40 rokiem życia człowiek wykazuje większą sprawność uczenia się, niż ma to miejsce w latach dzieciństwa.

Badania ujawniły także, że możliwości uczenia się mogą zależeć w większym

Pedagogika vs. Andragogika

Pedagogika (dzieci)

1. **Podporządkowanie** woli nauczyciela
2. **Budowanie doświadczenia** w wyniku nauki
3. Powód uczenia: **Ciekawość**
Dzieci uczą się wszystkiego co ciekawe (nowe)
4. Motywacja: **zewnątrzna**
Uczą się, żeby **uzyskać aprobatę** (i nagrody) od ważnych dla nich ludzi

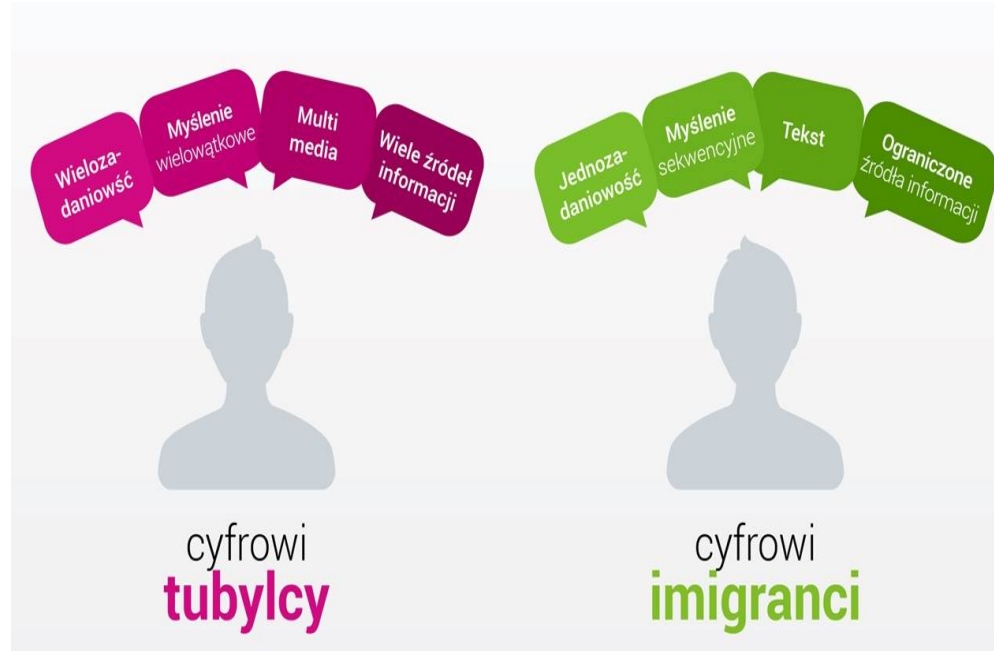
Andragogika (dorośli)

1. **Samodzielność** osoby uczącej się
2. **Odnoszenie do doświadczenia** uczonych rzeczy
3. Powód uczenia: **Potrzeba**
Dorośli uczą się tego, co uznają za potrzebne
4. Motywacja: **wewnętrzna**
Uczą się, żeby **lepiej radzić sobie** z wyzwaniami życia prywatnego i zawodowego

Andragogika - nauka o kształceniu dorosłych

DIGITAL NATIVES CZY POKOLENIE KOPIUJ-WKLEJ?

- Do grupy digital natives należy większość pokolenia Z - urodzonych po 1995, wychowanych w otoczeniu multimediów, zakorzenionych jak żadna inna generacja w świecie wirtualnym.
- Cyfrowi tubylcy przywykli do szybkiego przetwarzania informacji. Lubią wielowątkowość i procesy równoległe. Zamiast tekstu preferują grafikę. Najlepiej działają „zscieciowani”. Oczekują natychmiastowej satysfakcji. Wolą gry od „czegoś poważnego”.

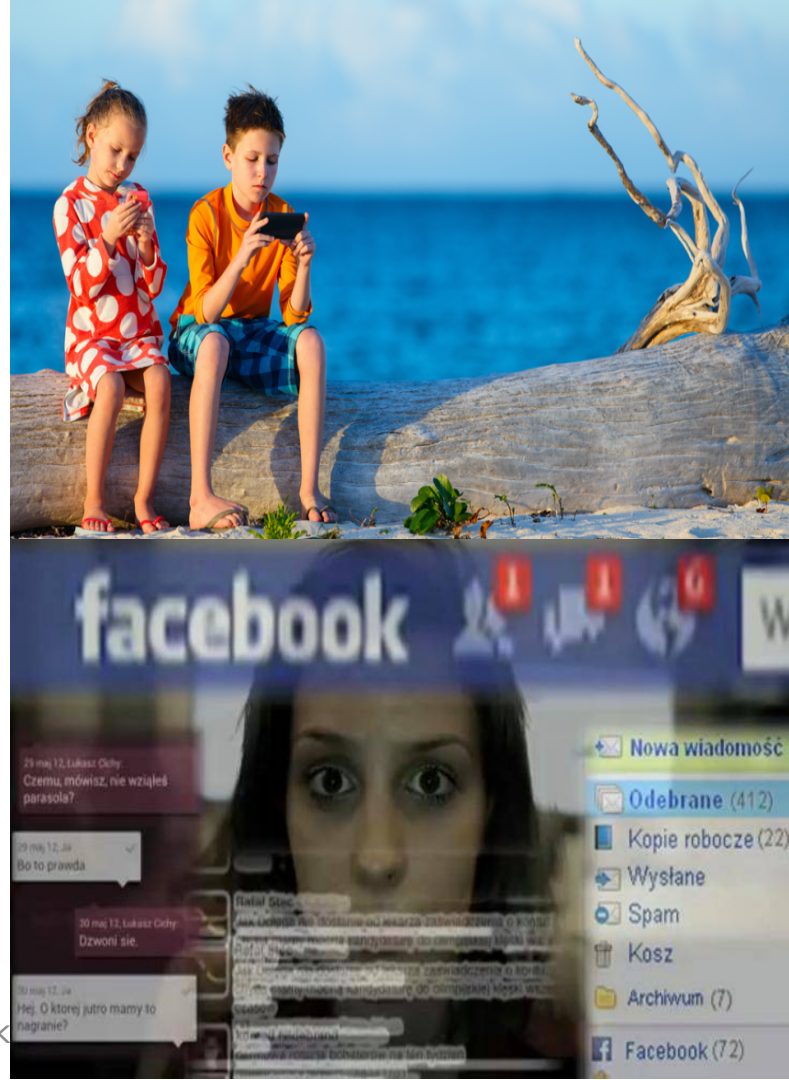
CZEGO UCZYĆ?

Tony Wagner z Harvard University wyróżnił siedem podstawowych umiejętności, jakie powinny być osiągnięte przez dzieci we współczesnym cyfrowym świecie.

Są to:

- 1 rozwiązywanie problemów i myślenie krytyczne,
- 2 współpraca w różnych grupach i przywództwo poprzez wywieranie wpływu,
- 3 mobilność i umiejętność adaptacji do nowych warunków,
- 4 inicjatywa i przedsiębiorczość,
- 5 efektywna komunikacja - pisemna i ustna,
- 6 ocena i analiza informacji,

dr Przemysław Płoskonko

To jest napisane na tablicy.

$12\sqrt{6} * 7(6+2\sqrt{4}) * 2 + ab - c * 145$
 $1 - 5x + 6y * 22\sqrt{4d} + 2\sqrt{r}(3 + (8$
 $2)^3 + 2\sqrt{v}) * 3 + 4u * 3ea$

To widzi nauczyciel.

$$2 + 2 = 4$$

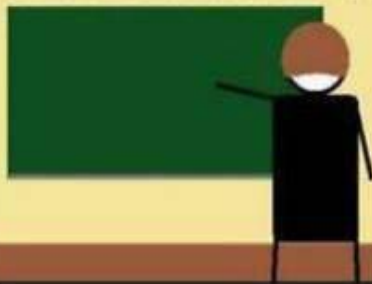

To widzą uczniowie.

而不是鍵入一個美好的譯員
胡說我有一個夢想，夢想鐘
話'的事情在衣櫃裡，他的結
越到有經驗的獵人阿哈小徑

To zapamiętają uczniowie.

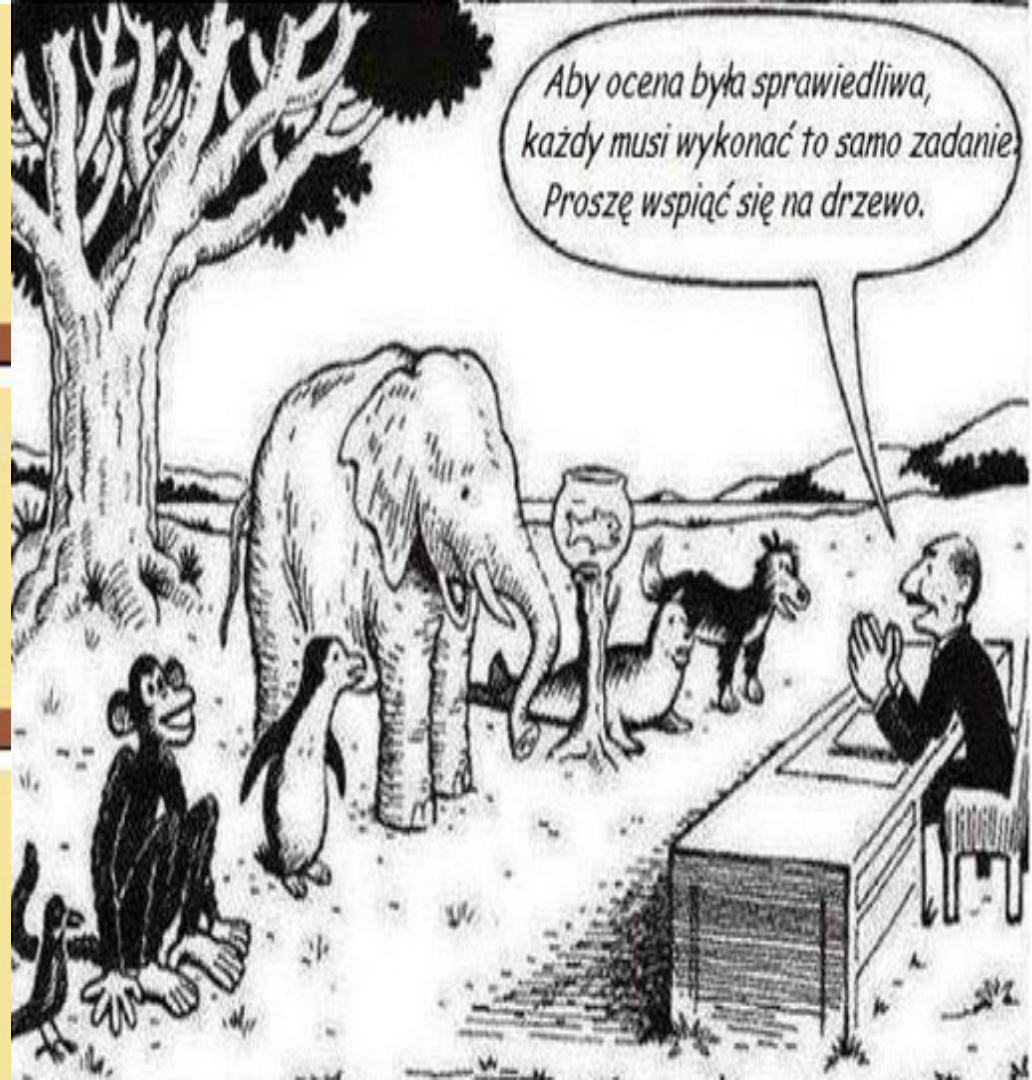

Tak będzie podczas egzaminu.

948f444e/7854*386-22/77~16b2...
v/1e4792...
7e4f7370635d3a6b2e4e2a2a...
img/307-nd4944*024...
img/43...
img/2842...
img/2842...

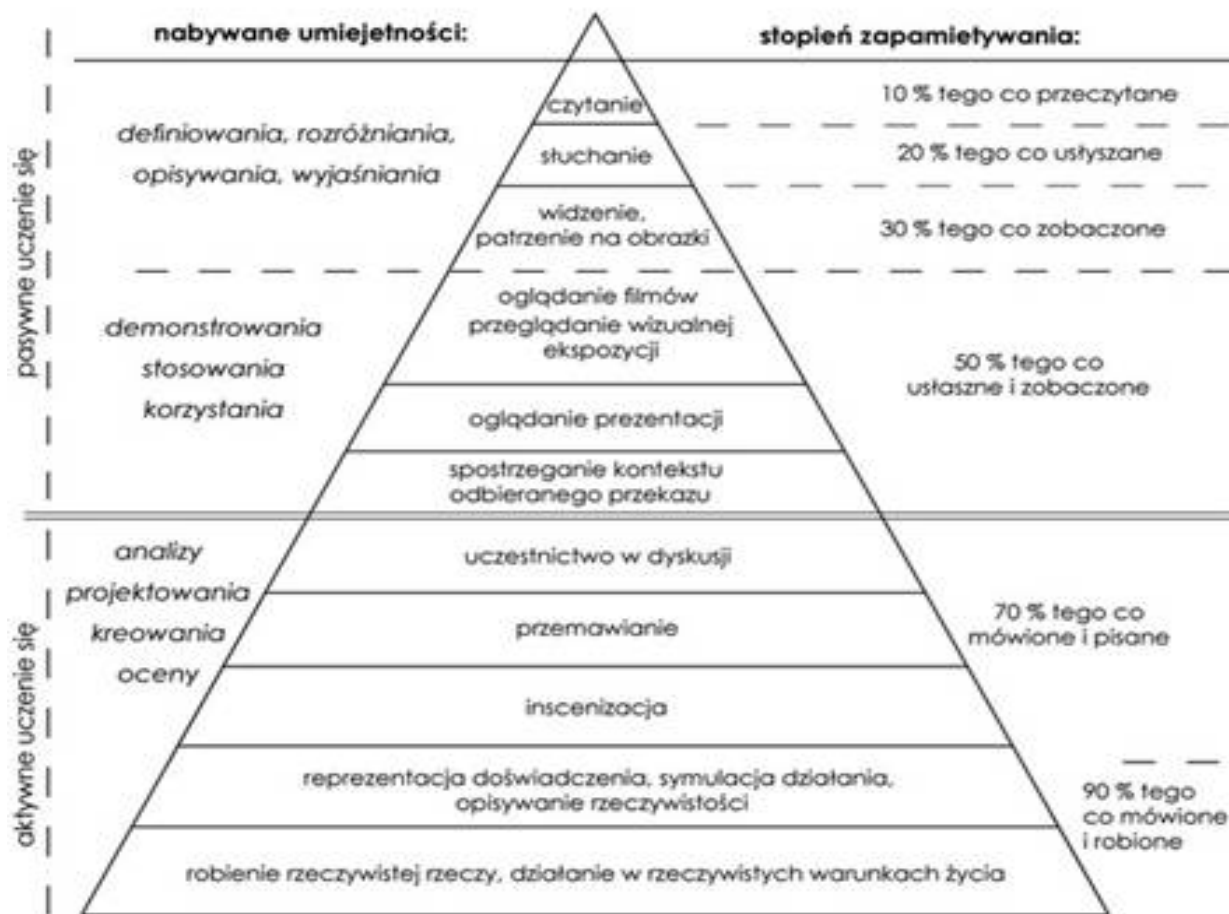
To widzi Pani Woźna.

JAK SKUTECZNIE UCZYĆ

Gordon Allport podjął próbę uporządkowania praw rządzących procesem uczenia się. Wyróżnia on trzy poziomy wyjaśnienia procesu, jakimi jest UCZENIE SIĘ:

- ❶ Behawioralny
- ❷ Poznawczy
- ❸ Biograficzny, który nazywamy inaczej „poziomem osobistym”

Rysunek 1 A. Diagram doświadczenia uczenia się wg Dale'a

POZIOM BEHAWIORALNY

Uczenie polega na warunkowaniu instrumentalnym - pobudzaniu uczącego się poprzez bodziec w celu wywołania pożądanej reakcji (nagroda) lub oddziaływania w taki sposób, aby uniknąć zachowania niepożądanego (kara). Pomija aspekt świadomości uczącego się. Na w/w prawidłowościach uczenia się oparte są różnego rodzaju programy komputerowe oraz tzw. nauczanie programowane.

- ❶ określanie pożądanych celów (ogólnych oraz szczegółowych) w nauczaniu,
- ❷ uczenia się polegające na systematycznym powtarzaniu „do skutku”,
- ❸ prezentowanie materiału w małych jednostkach i ustalonej kolejności,
- ❹ szybka informacja zwrotna na bieżąco - „stop klatka”, omówienie i powtarzanie,
- ❺ systematyczne sprawdzanie efektów uczenia się (pre-testy, post-testy),
- ❻ wzmacnianie pożądanych reakcji uczestników, szczególnie w przypadku

PAMIĘĆ

¼ s do 1s

Pamięć sensoryczna

Przez chwilę utrzymuje
Informację oczekującą
na wejście do pamięci

Pojemność:
12-16
elementów

Kodowanie:
Obrazy
zmysłowe

20-30s

Pamięć operacyjna

Zaangażowana w kontrole
uwagi. Dołącza znaczenie
do bodźca. Wiąże idee i
zdarzenia

Pojemność:
7 +/- 2
magiczna
liczba

Kodowanie:
Kodowanie inf.
tak aby była
dostępna dla p.
dług.

Nieograniczony
czas!!

Pamięć długotrwała

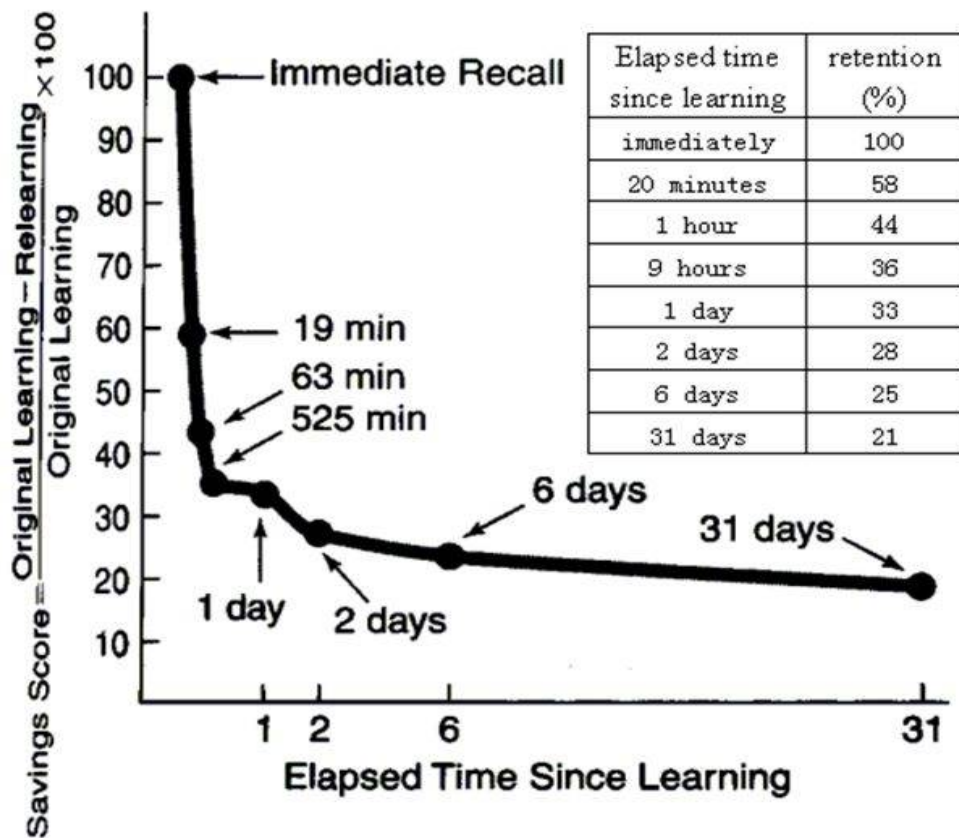
Długo przechowuje
informację

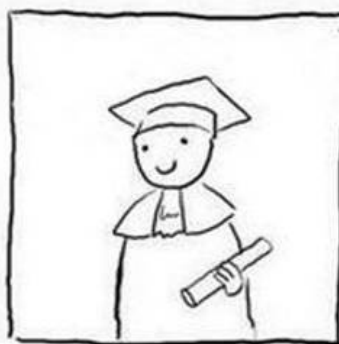
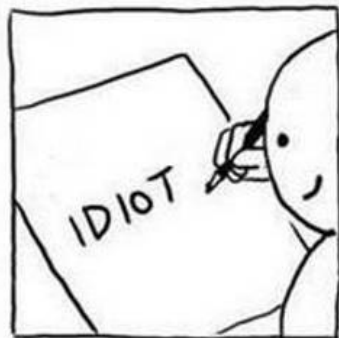
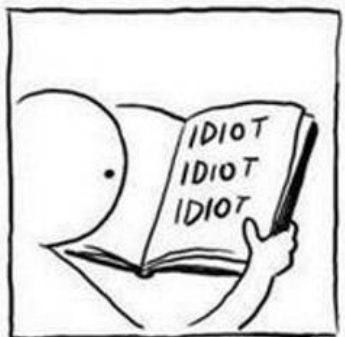
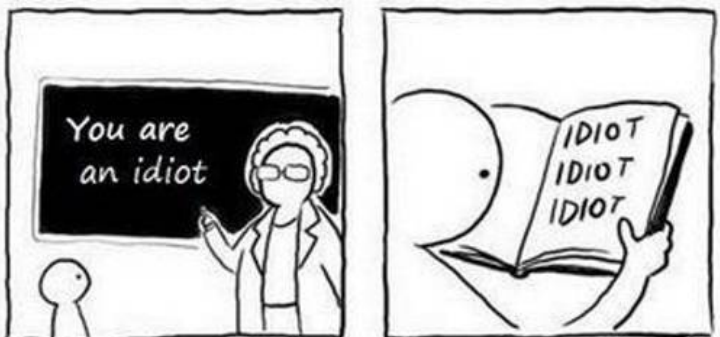
Pojemność:
Nieograniczona

Kodowanie:
Przechowywanie inf.
w sensorycznych
kategoriach umysł.

Krzywa zapominania Ebbinghausa

- Są jakieś pytania? - Może pan wytłumaczyć to jeszcze raz?
- Nie, trzeba było słuchać

POZIOM POZNAWCZY

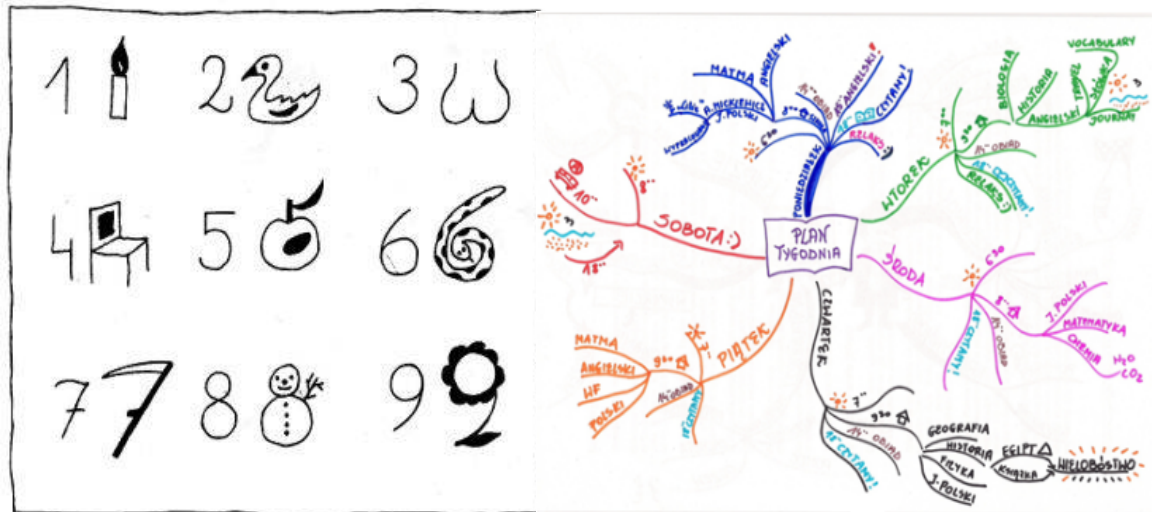
Sprawność uczenia się obejmuje zarówno zdobywanie wiedzy, jak też doskonalenie i rozwój umiejętności oraz kształtowanie określonych postaw. Do tego procesu uczeń wykorzystuje wiedzę deklaratywną, zawierającą informację o rzeczach i zdarzeniach, oraz wiedzę proceduralną, obejmującą znajomość sposobów działania.

Pomija jednak aspekt prawdziwego, autentycznego zaangażowania się w proces uczenia się.

- ❶ uważność na to, w jaki sposób uczestnicy pozyskują, przetwarzają i organizują, wiedzę,
- ❷ wspomaganie uczenia się poprzez sporządzanie notatek, planów, map pojęciowych oraz ich przeglądanie „ze zrozumieniem” (stosowanie mnemotechnik oraz innych, odpowiednio dopasowanych metod oraz

MNEMOTECHNIKA

Mnemotechnika - ogólna nazwa sposobów ułatwiających zapamiętanie, przechowywanie i przypominanie sobie informacji.

Rodzaje mnemotechnik

1 PIKTOGRAMY

Metoda kształcąca pamięć, wyobraźnię i kreatywność, polegająca na ilustrowaniu treści piosenek, wierszy, bajek, opowiadań.

2 WIERSZYKI I RYMOWANKI

Mnemotechnika kształcąca pamięć (głównie słuchową). Może być połączona z ruchem. Polega na uczeniu się przez dzieci tekstów rymowanek, które ułatwiają zapamiętywanie.

3 MAPY MENTALNE

Metoda przydatna do porządkowania treści. Polega na umieszczeniu na środku kartki zagadnienia, słowa lub rysunku – klucza, a następnie dołączeniu do niego, w formie rozgałęzień, hasel, słów bądź rysunków bardziej szczegółowych.

4 ŁAŃCUCHY SKOJARZEŃ

Mnemotechnika angażująca wiele zmysłów. Polega na tworzeniu kolejno własnych skojarzeń, składających się w ciąg przyczynowo – skutkowy.

5 PANTOMIMY

Metoda polegająca na uczeniu się poprzez ruch i zabawę. Metodę tę można wykorzystywać do nauki cyfr czy alfabetu (np. zadaniem ucznia jest przedstawienie za pomocą swojego ciała danej cyfry lub litery).

6 „HAKI” PAMIĘCIOWE

Mnemotechnika polegająca na kojarzeniu cyfr z przedmiotami, przypominającymi je kształtem, np. 1 - świeca, 2 - labędź, 3 - serce, 4 - krzesło.

Oczywiście,
że Kotarzę!
Mistrzostwa
Świata!

TO TERAZ
SKUP SIĘ: NA
CZERWONO TO
DATA NASZE-
GO ŚLUBU...

(

)

DĄBRŃSKI

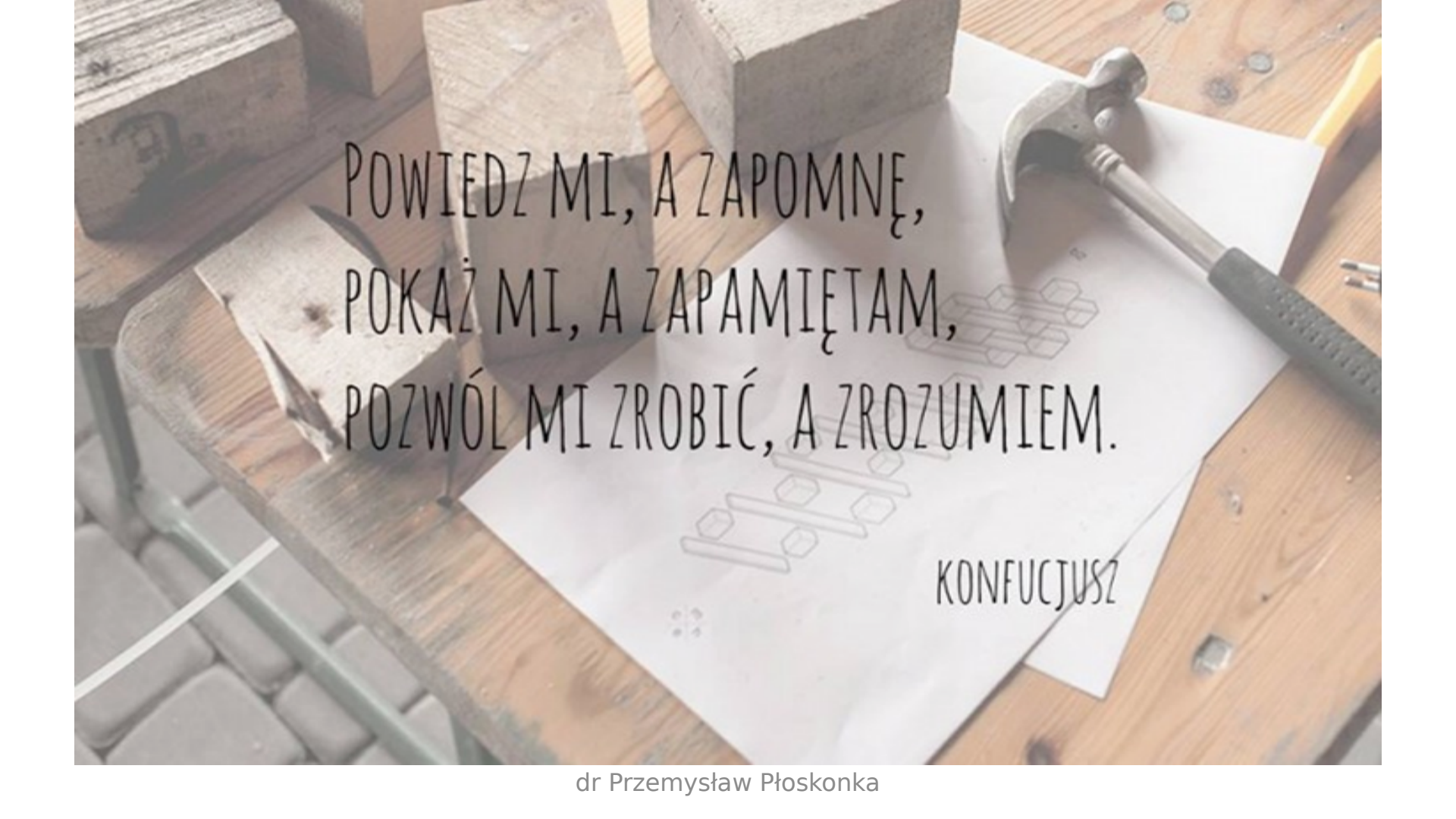
POZIOM BIOGRAFICZNY

(PODEJŚCIE HUMANISTYCZNE)

Uczeń - poprzez swoją podmiotowość i aktywność - określa przebieg procesu uczenia się, wpływa na niego oraz sprawuje nad nim kontrolę. Nauczyciel jest jedynie przewodnikiem - opiekunem dzielącym się z uczniami swoim doświadczeniem w taki sposób, by mogli z niego dowolnie korzystać, zaspokajając przy tym swoje subiektywne potrzeby

Polega na autentycznym uczestnictwie poprzez: koncentrację uwagi z zamiarem uczenia się; wykonywanie zadania lub innej aktywności wspomagającej uczenie się; osobistą chęć uczestnictwa oraz zainteresowanie zajęciami.

- ❶ perspektywę uwzględniania potrzeb wyższych uczestników zajęć: samorealizacji, rozwoju
- ❷ zwrócenie uwagi na znaczenie partnerskiej, autentycznej relacji pomiędzy uczącymi się a prowadzącym zajęcia

A photograph of a wooden workbench. On the left, a wooden vise is mounted. In the center, a white sheet of paper lies on the workbench, featuring faint pencil sketches of a hexagonal lattice structure. To the right of the paper, a hammer with a black handle and a silver head is placed. A pencil is also visible on the right side of the paper. The background shows the natural grain of the wooden workbench.

POWIEDZ MI, A ZAPOMNĘ,
POKAŻ MI, A ZAPAMIĘTAM,
POZWÓL MI ZROBIĆ, A ZROZUMIEM.

KONFUCJUSZ

PLENER / OUTDOOR

- **TERMIN PLENER / OUTDOOR** jest semantycznym zapożyczeniem angielskiego *open air*, *plein-air* czy też *outdoor-scenery*.
- **PLENER** definiowany jest jako otwarta przestrzeń pod gołym niebem czy naturalna sceneria będąca miejscem aktywności artystów (malarzy, fotografów, filmowców).
- **PLENER W REKREACJI/EDUKACJI** rozumiany jest jako pewien fragment środowiska przyrody, której aktualny stan można uznać za dostatecznie bliski naturalnemu.

PLENER A EDUKACJA

Współcześnie na powrót uwypukla się rolę terenu czy pleneru, jako scenerii działalności poznawczej i wychowawczej. Trend ten zwany jest plenerowością.

- ❶ Plener jako środowisko uczenia się pozwala wyrównać różnice w statusie społecznym.
- ❷ Przyczyny i skutki działania mogą być bezpośrednio przeżyte i wykorzystane jako okazja do uczenia się.
- ❸ Emocje i komunikacja odgrywają kluczową rolę.
- ❹ Przeżycia na łonie natury przekazują trwałe wrażenia, które są swoistego rodzaju piętnem.

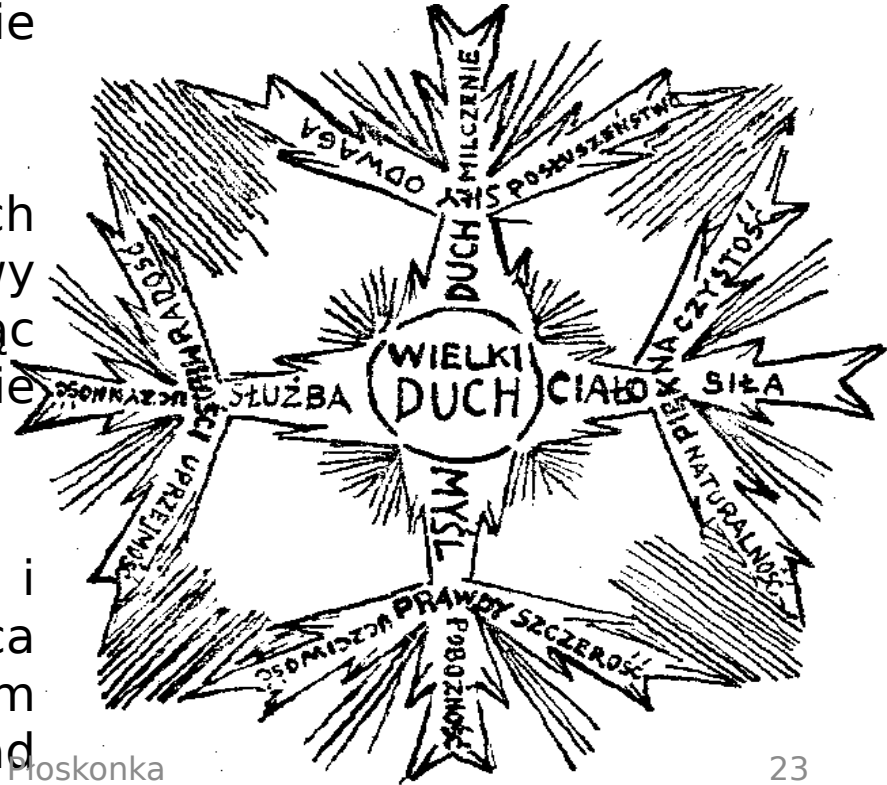
Plener staje się pewnego rodzaju laboratorium, które oferuje możliwości bezpośrednich doświadczeń i miejscem swoistego procesu wychowania plenerowego.

dr Przemysław Płoskonka

WOODCRAFT - PUSZCZAŃSTWO

- Ruch został założony na początku XIX w. przez Ernesta T. Setona i obecnie popularny głównie w Ameryce.
- Ruch „leśnej mądrości” w założeniach miał łagodzić negatywne wpływy nowoczesnej cywilizacji, postulując wychowanie człowieka na łonie przyrody.
- Puszczaństwo stanowi filozoficzną i etyczną koncepcję akcentującą łączność człowieka ze światem przyrody według zasad czterokrotnego ognia. Nawiązuje ona

PRZYGODA

- Stymulujące warunki do otwarcia się człowieka na żywy kontakt z rzeczywistością można uzyskać wykorzystując niecodzienne sytuacje.
- Przygoda to wydarzenie będące dla kogoś czymś niecodziennym, odbiegającym od zwykłego trybu życia.
- Przygoda umożliwia interakcję z otoczeniem. Dla tych, którzy poszukują przygody, nagrodę stanowi odkrywanie i odsłanianie tego co ukryte i nieznane.
- Przygoda związana jest więc z odwieczną pokusą odkrywania i w sposób nierozwalny wiąże się z edukacją.

ISTOTA PRZYGODY W PLENERZE

Wacław Sonelski wyróżnił składowe przygody* w plenerze:

- NIEPEWNOŚĆ WYNIKU
- OBECNOŚĆ NIEBEZPIECZEŃSTWA ORAZ ELEMENTU RYZYKA
- WYZWANIE
- SPODZIEWANA NAGRODA
- NOWOŚĆ
- ODDZIAŁYWANIE STYMULUJĄCE I PODNIECAJĄCE
- EFEKT UCIECZKI
- EKSPLORACJA I ODKRYWANIE
- WCHŁANIANIE BODŹCÓW I WEWNĘTRZNA

*Udział w realizacji działalności przygodowej musi wynikać z samodzielnej i dobrowolnej decyzji. Wybór rodzaju działalności powinien być zorientowany przyjemnościowo i autotelicznie (zasada: „robi to, bo lubi”). Działalność przygodowa powinna być prowadzona w taki sposób, aby nie wywierała szkodliwego wpływu na zdrowie i życie jej uczestników.

EDUKACJA PRZYGODĄ

- Trudno jednoznacznie wskazać, kto i kiedy jako pierwszy wykorzystał walory wychowawcze przygodowych zajęć na łonie przyrody. Za jedną z najciekawszych koncepcji edukacji uchodzi założona w 1941r. przez Kurta Huhna szkoła Outward Bound.
- U podłoża koncepcji Hahna leżało przekonanie o wartości przekształcania przeżyć w prawdziwe czyny oraz przewycięzania samego siebie i własnych ograniczeń i leków.

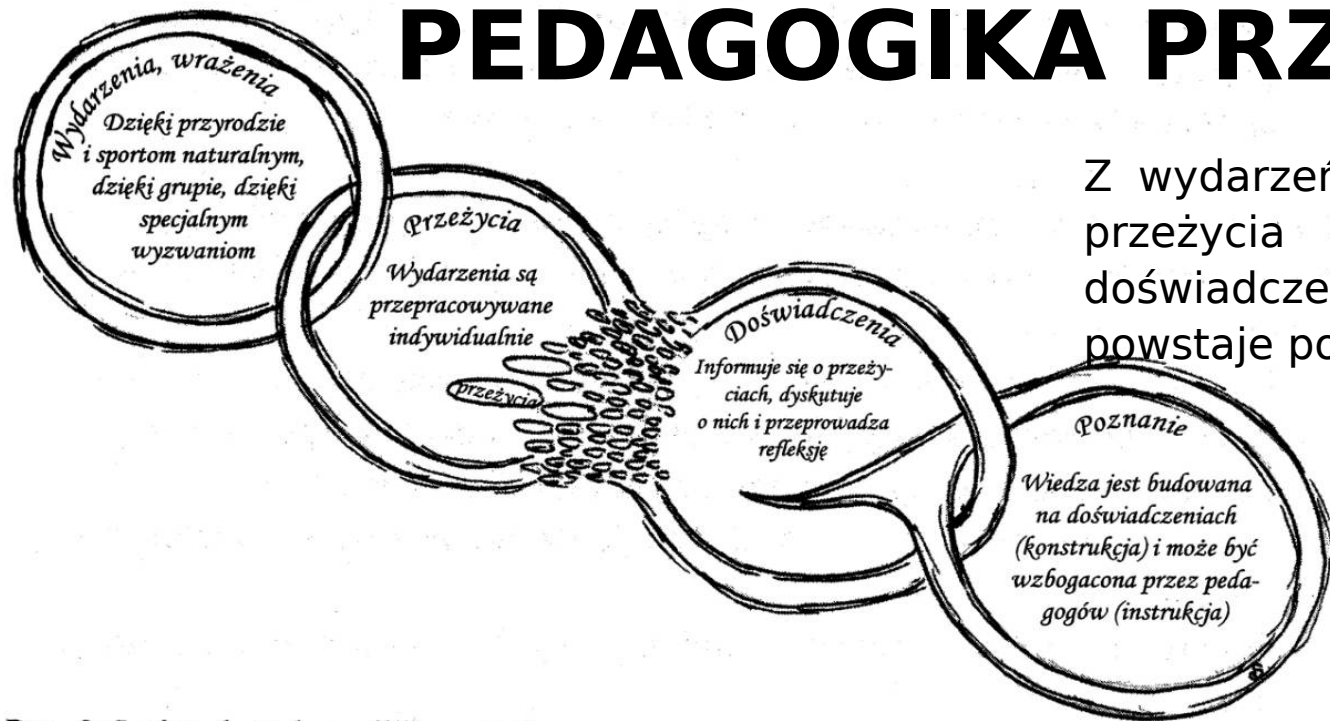

OUTWARD BOUND

WELCOME TO YOUR CLASSROOM

PEDAGOGIKA PRZEŻYĆ

Z wydarzeń powstają przeżycia, przeżycia składają się na doświadczenia, z doświadczeń powstaje poznanie.

Rys. 2: Łańcuch pedagogiki przeżyć.

PEDAGOGIKA PRZEŻYĆ to metoda pracy grupowej w terenie/plenerze **oparta na działaniu**, które poprzez swoją wspólnotowość i aktywny udział członków grupy służy rozwijaniu kompetencji społecznych, intelektualnych, emocjonalnych i fizycznych jej uczestników.

PEDAGOGIKA PRZEŻYĆ

Wybrane cechy:

- ❶ **Zorientowanie na działanie** - zasada „learning by doing”. Nauka oparta na własnych doświadczeniach, indywidualnych doznaniach i zaangażowaniu.
- ❷ **Komplementarność** - oddziaływanie na sferę intelektualną (wiedza), duchową (emocje i psychika) oraz fizyczną (ciało).
- ❸ **Grupa jako przestrzeń do nauki** - współpraca i wspólnota zamiast rywalizacji pozwala rozwijać kluczowe kompetencje społeczne.
- ❹ **Akceptacja niepowodzenia** - nieudany przebieg działania jako źródło wniosków i refleksji nie zaś poczucie porażki.
- ❺ **Rola trenera** - towarzysz/przewodnik, nie lider czy nauczyciel .

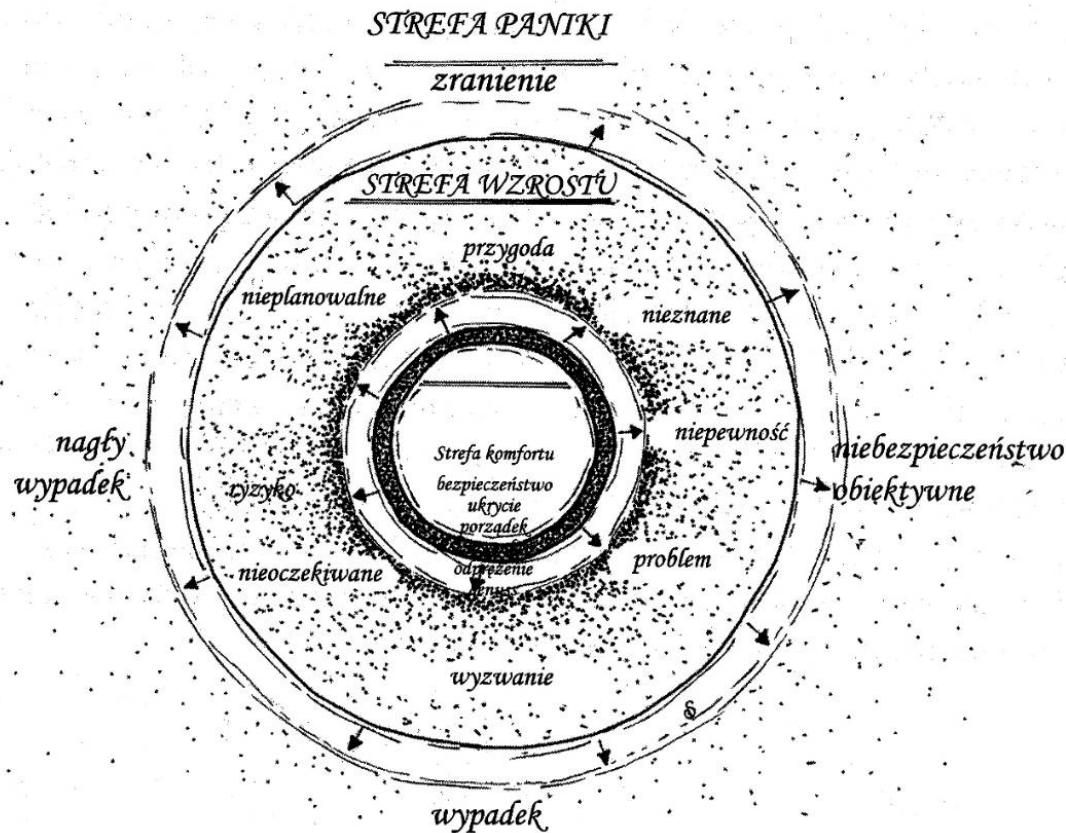
dr Przemysław Płoskonka

❻ **i najważniejsze - Natura**

UCZENIE SIĘ - POMIĘDZY KOMFORTEM A PANIKĄ

- Mało uczymy się kiedy poruszamy się w strefie komfortu oraz w obliczu strachu i paniki
- Najbardziej efektywne jest wyrwanie się ze strefy komfortu do strefy wyzwań
- Strefa wyzwań z czasem staje się strefą komfortu

Rys. 6: Uczenie się – między strefą komfortu a strefą paniki (w oparciu o Luckner/Nadler 1997, 29).

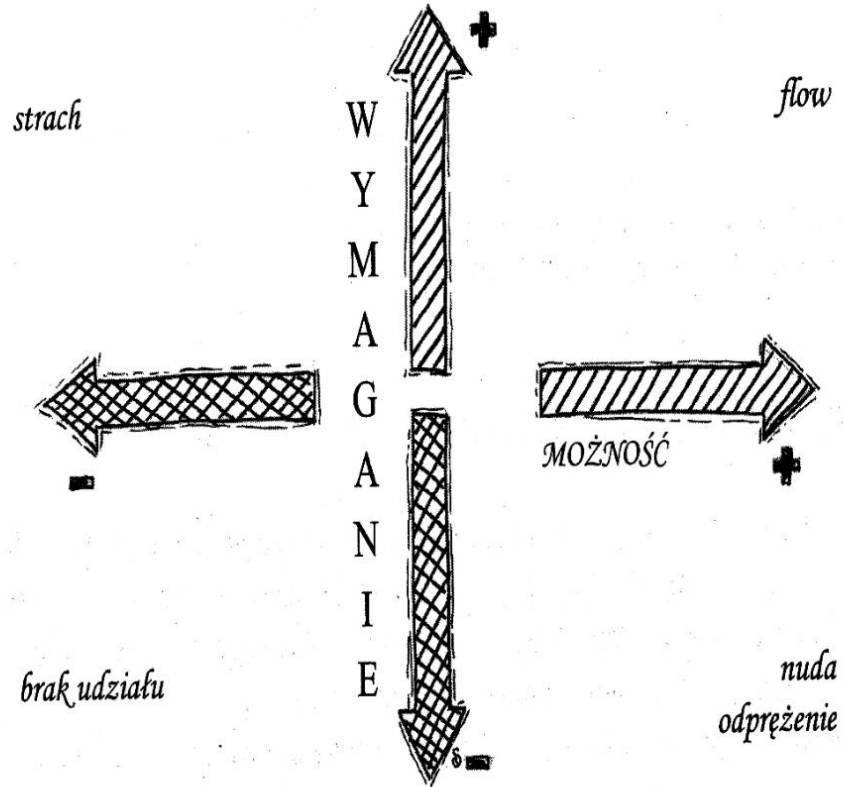

bajdocjablogspot.com

NA KTÓRYM STOPNIU JESTEŚ DZISIAJ?

UCZENIE SIĘ - PRZEZ PRAGNIENIE I WYSIŁEK

- Człowiek **poszukuje ryzyka i przygody, aby uzyskać pewność**. Nieznane staje się znane i obliczalne - godne zaufania.
- Co pozwala uzyskać pewność - **instykt, uczenie się, myślenie, ciekawość**.
- **Flow** czyli stan zatracenia się w jakiejś czynności - poczucie kontroli i możliwość wykonania czegoś co obiecuje przyjemność.

Rys. 7: Flow – przyjemność i napięcie czy nuda i strach? (w oparciu o Gilsdorf 2004, 7).

„TEN KTO MYŚLI, ŻE MOŻE I
POTRAFI – MOŻE I POTRAFI. TEN
KTO MYŚLI, ŻE NIE MOŻE I NIE
POTRAFI – NIE MOŻE I NIE POTRAFI.
TO BEZWZGLĘDNE, BEZDISKUSYJNE
PRAWO” . PABLO PICASSO

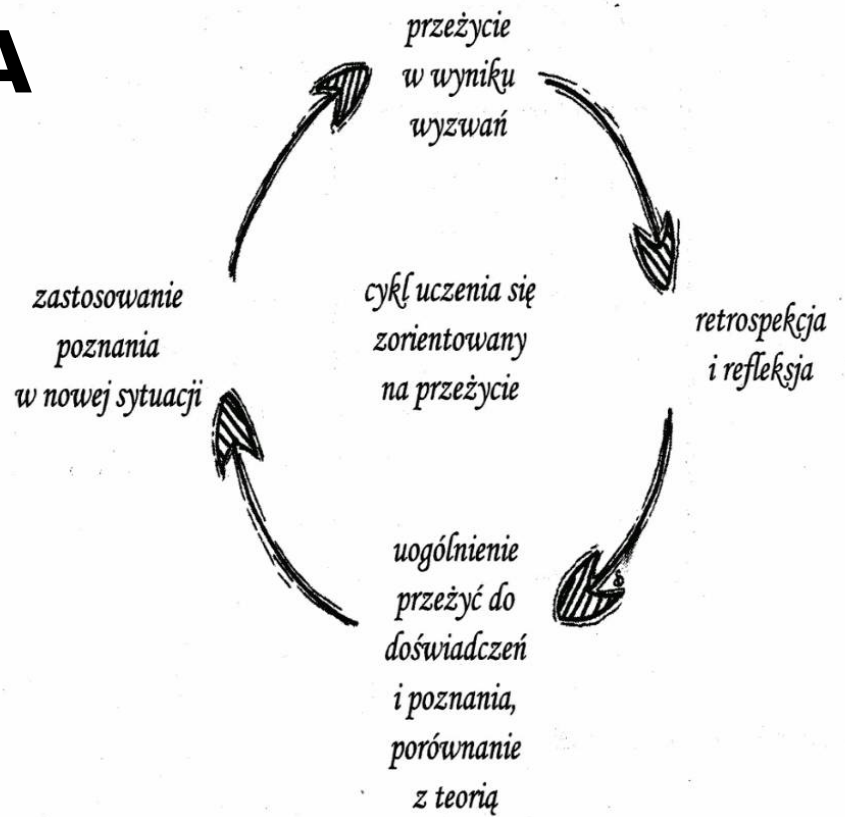

UCZENIE SIĘ ZORIENTOWANE NA PRZEŻYCIA

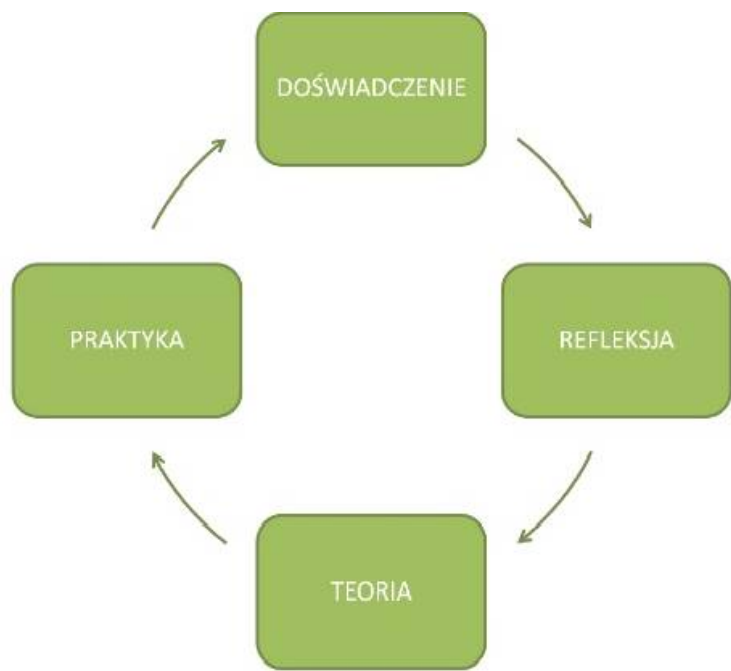
- Cykl Kolba zakłada początek w przeżyciu. Wszyscy uczy się przez bezpośrednie doświadczenie i eksperymenty. W innym przypadku nikt z nas nie umiałby chodzić i cierpielibyśmy z powodu ciągłych oparzeń dotykając gorące przedmioty.

- Za każdym razem kiedy wkraczamy na nowo w cykl uczenia się, dzieje się to na wyższym poziomie, z większymi kompetencjami, ale z mniejszym efektem uczenia się.

- Pojęcia bez punktu widzenia są

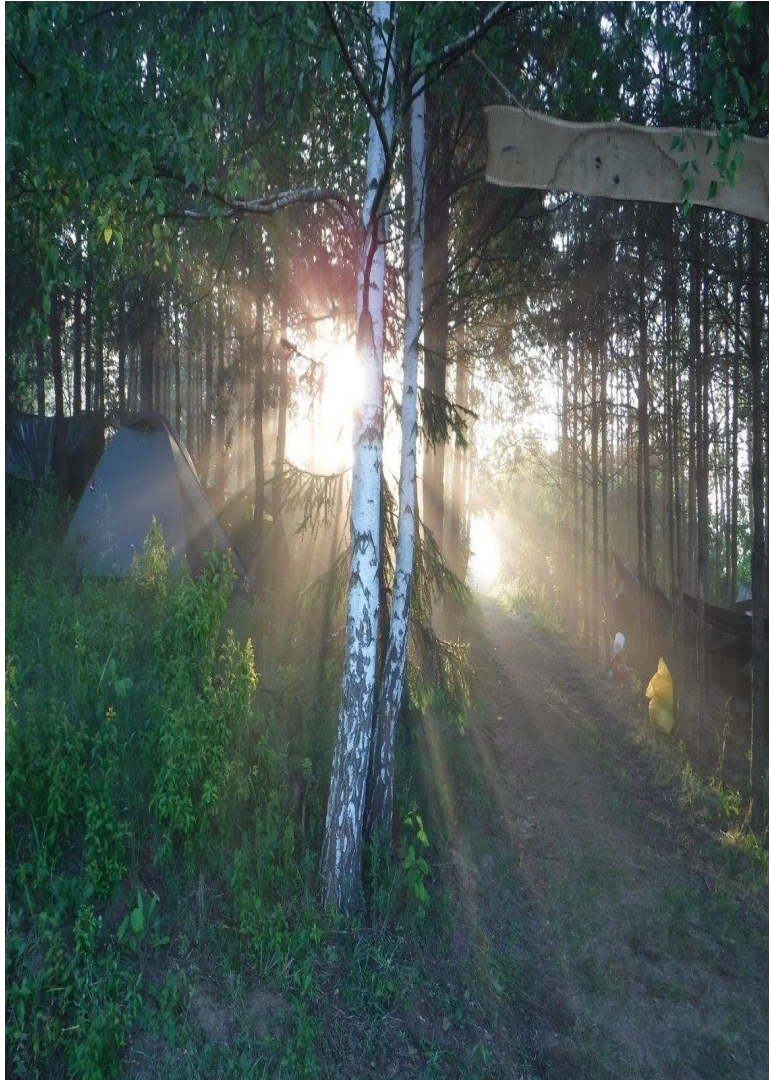

Rys. 8: Cykl uczenia się zorientowany na przeżycie (w oparciu o Luckner/Nadler 1997, 8).

SURWIWAŁ

- Surwiwał w potocznym rozumieniu, czyli w możliwie najszerszym ujęciu, utożsamiany jest z umiejętnościami pozwalającymi przetrwać w trudnych warunkach.
- Nazywany jest również sztuką przetrwania i traktowany jako zbiór wiedzy o postępowaniu we wszystkich sytuacjach opresyjnych, skrajnie uciążliwych, ekstremalnych.
- Wedle najlapidarniejszych ujęć surwiwał jest umiejętnością przystosowania do nowych okoliczności i warunków lub po prostu rodzajem samoratownictwa.
- Surwiwał jest semantycznym zapożyczeniem survival (z ang.) przeżycie, przetrwanie (wojny, katastrofy, nagłej samotności na odludziu).

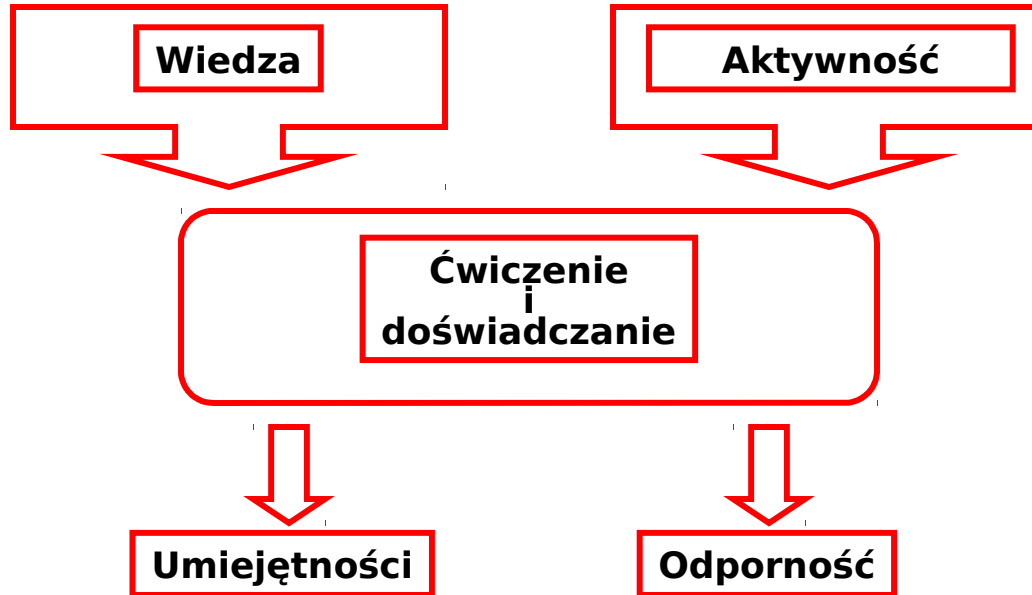
SURWIWAŁ

- Współczesne zjawisko surwiwału należy rozpatrywać co najmniej dualnie.
- Po pierwsze jako element edukacji obronnej przygotowujący żołnierza do działań militarnych. Po drugie jako jedną z form turystyki i rekreacji, związaną z rozwojem turystyki kwalifikowanej (w Polsce) i rekreacji przygodowej (na świecie).
- Surwiwal ze względu na szczególną umiejętność posługiwania się wiedzą prakseologiczną oraz twórcze podejścia do szukania rozwiązań doskonale nadaje się jako narzędzie edukacji.
- Tak zwane „uprawianie surwiwału” jest w założeniach rodzajem otwarcia się na rzeczywistość.

PRZETRWANIE CZYLI...

... utrzymanie stanu komfortu funkcjonowania organizmu

Przetrwanie - radzenie sobie w zaistniałych trudnych sytuacjach

Przetrwanie - zabezpieczenie się przed opresją

SZTUKA PRZETRWANIA, SZTUKĄ EDUKACJI

Krzysztof Kwiatkowski podaje, iż dotychczasowa wiedza na temat stosowania wiedzy i praktyki survivalowej wykazuje, że u jego adeptów uwidacznia się:

- 1zwiększenie zakresu i jakości „orientacji w rzeczywistości”,
- 2rozszerzenie samoświadomości,
- 3zwiększenie świadomości związków własnego działania z uzyskiwanym efektami (koherencja),
- 4zwiększenie gotowości do działania w sytuacjach trudnych,
- 5zwiększenie zdolności do działania zespołowego,
- 6zwiększenie integracji wewnątrzgrupowej,
- 7zwiększenie siły i zakresu wpływu wychowawczego,
- 8indywidualnie zwiększenia poczucia własnej wartości,
- 9zmiany w postawach i reakcjach.

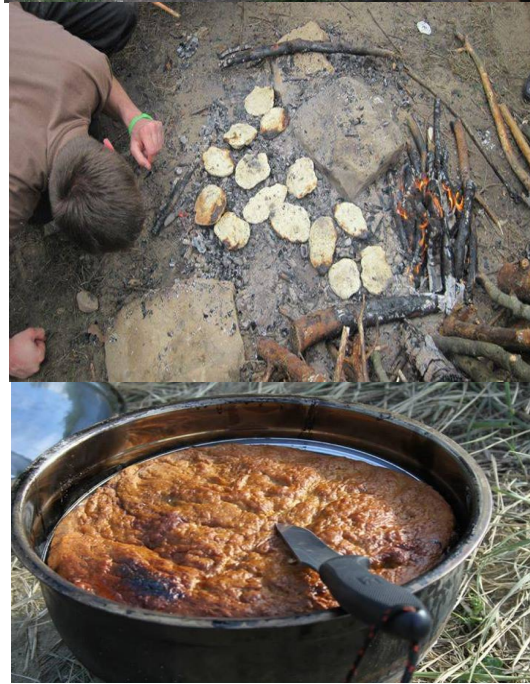

Trudna, specyficzna tematyka survivalowa może przy nieumiejętnym przekazie generować lub wzmacniać lęk. Zadaniem jej jest „projektowanie pozytywnego przewidywania” w zdarzeniach, co różni się od tzw. „myślenia pozytywnego” tym, że opiera się na faktycznym przygotowaniu, wyszkoleniu i uzasadnieniu wiary w siebie.

JAK ŚPIĘ - TO JEST OK, ALE JAK OTWORZĘ OCZY,
PRZYPOMINA MI SIĘ, ŻE ŻYCIE TO TYLKO
SURVIVAL Z SEKSEM I PIENIĘDZMI W TLE.

JEŚLI PRZYGODA

NIE CZEKA

ZA DRZWIAMI

WYJDŹ OKNEM

